

PRESENTACIONS

En 2017, es va celebrar el 45é aniversari de la institució del Dia Mundial de la Informació sobre el Desenvolupament. Així les coses, en virtut de la decisió adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides que va conduir a la Resolució 3038 (XXVII), s'acordà "instituir un Dia Mundial de la Informació sobre el Desenvolupament, l'objectiu del qual consisteix a assenyalar cada any a l'atenció de l'opinió pública mundial els problemes del desenvolupament i la necessitat d'intensificar la cooperació internacional per resoldre'ls". En aquest sentit, també en 2017, i en col·laboració amb la Generalitat Valenciana, es va convenir a commemorar aquest Dia Mundial, el 24 d'octubre, fent-ho coincidir al seu torn amb la data en què es va aprovar l'Estratègia Internacional del Desenvolupament per al Segon Decenni de les Nacions Unides per al Desenvolupament, en 1970. I és que, sense cap dubte, una de les eines de major importància que existeixen per difondre les accions i significat de la Cooperació al Desenvolupament, se centra en les activitats denominades de comunicació per al desenvolupament (CpD).

Per a l'Organització de Nacions Unides, la CpD és entesa com un procés horitzontal i inclusiu, que empodera a les persones i contribueix al debat i a la participació social, com a part indispensable en els processos de definició de les polítiques de desenvolupament. Es per això que s'ha convertit en un dels mitjans més importants per ampliar les oportunitats de les persones i, per tant, per avançar en el desenvolupament. Aquesta concepció de la CpD comparteix objectius similars a altres conceptualitzacions, com són la 'comunicació per al canvi social', la 'comunicació per a la transformació social' o "l'educació per al desenvolupament", centrant els seus esforços en la difusió de valors i informacions que permeten als éssers humans, relacionar-se de forma més coherent amb el món i conformar una ciutadania mundial compromesa amb el desenvolupament.

Per aquest motiu l'elaboració d'aquest monogràfic, ha permès englobar part de les activitats realitzades, amb el suport de la Generalitat Valenciana, durant el curs acadèmic 2017-2018, en matèria de CpD en la Universitat de València, tenint com a centre neuràlgic a la Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació. La qual va acollir generosament aquest innovador i estratègic punt de trobada, on es van poder abordar amb profunditat les diferents dimensions de la CpD, les implicacions que suposa en el nostre entorn, així com les accions que els diferents actors socials podem emprendre per avançar en la seua aplicació pràctica. Un encert, sens dubte, que permet a la nostra institució liderar una eina fonamental per a la millora de la cooperació al desenvolupament.

*Prof. Dr. D. Guillermo Palao Moreno
Vicerector de Internacionalització i Cooperació
Universitat de València*

Les societats avancen a un ritme exponencial. La revolució industrial va donar pas a la revolució tecnològica i aquesta al seu torn, a la revolució de la informació i el coneixement. No obstant això, aquest ritme vertiginós de creixement no ha produït que les desigualtats es minoren, al contrari, els desequilibris entre països avui s'han vist acrescuts amb desequilibris dins de les pròpies societats nacionals.

Des de fa dècades s'ha anat configurant un axioma, suposadament inqüestionable, que establia que el creixement era desenvolupament, l'avanç social estava supeditat a la capacitat econòmica del país i l'augment del Producte Interior Brut Nacional garantia la prosperitat de les societats. Aquestes equacions, que mai van ser del tot certes, s'han posat en evidència després de la crisi econòmica de 2008, que no eren veritat, que el creixement desmesurat de l'economia no produeix per si mateixa, una millora de les condicions de vida de les persones.

Creixement no és el mateix que desenvolupament. Augmentar els recursos econòmics dels països no sempre ha propiciat que les societats avancen cap a societats justes i igualitàries, encara que sens dubte, és necessari disposar dels recursos econòmics suficients per a la implementació de polítiques públiques de desenvolupament.

Però en parlar de desenvolupament no val qualsevol model. El desenvolupament ha d'integrar tres dimensions: econòmica, social i mediambiental perquè existeixi un desenvolupament integral, un desenvolupament sostenible que pose al centre de les polítiques a les persones. Però a més, la construcció i avanç de les societats ha d'anar lligada a processos de democratització i d'institucionalització de les decisions que afavoreixen l'avanç social, econòmic i polític, és necessari que s'impregne dins de la societat com una cultura democràtica que no permeta retrocedir en els assoliments, i al mateix temps, aferme els avanços reals en pro de la justícia social i la igualtat d'oportunitats.

D'això es tracta, d'enfortir i afermar els drets que emparen a les persones i establir societats pacífiques i justes. Una de les característiques que podem observar en les societats pròsperes és el finançament d'una cultura democràtica que protegeix i àmplia els drets de les persones. Només des d'aquesta base sòlida es poden construir projectes de desenvolupament sostenible que tinguen en compte a tothom, perquè ningú quede enrere.

Però això no pot fer-se sense la participació activa de la ciutadania. Una actuació que fomenti que la ciutadania, d'aquesta forma, passi de ser un objecte de dret a ser un actor principal de l'activitat política, social i cultural de la societat. Actuacions que han d'anar encaminades i guiades per una visió inequívoca de construcció d'una societat global compromesa amb la justícia i el desenvolupament sostenible.

En aquest cas, l'objectiu de l'acció comunicativa es converteix al mateix temps en un instrument necessari per aconseguir la consecució efectiva de la fi perseguida. És imprescindible que aquesta ciutadania global estiga empode-

THE GLOBAL GOALS
For Sustainable Development

rada i per a això, necessitem empoderar a les persones a través de l'enfortiment democràtic, la transparència, la participació, la rendició de comptes i la comunicació. Una nova visió de traçabilitat de les decisions polítiques que faça participar la ciutadania, no només en la presa de decisions, sinó a més en el seguiment i execució de les polítiques públiques.

La comunicació ha estat la base del desenvolupament de les societats. Una comunicació que ha permès a les persones, al llarg de la història, establir llaços de col·laboració per aconseguir l'avanç de les societats i consegüentment la millora de les seves condicions. Comunicar, en definitiva, és una de les actuacions bàsiques de l'ésser humà per poder desenvolupar projectes de vida personals i col·lectius.

Aquesta comunicació ja ha sobrepassat l'esfera inter-personal, esdevenint un instrument de la societat que propicia la generació de llaços d'afinitat, difusió de la informació i coneixement dels diferents aspectes relacionats amb l'activitat social i dels seus agents econòmics, socials i culturals. Aquesta extensió de la comunicació ens du a tenir que aturar-nos per un moment per determinar quines són les finalitats reals de la comunicació social i que utilitat té per a la construcció d'una ciutadania global connectada.

En moltes ocasions es pretén fer passar per comunicació accions institucionals d'informació, màrqueting comercial, transferència de resultats, o més greu encara, s'intenta confondre de manera intencionada, el dret a la informació que totes les persones tenim reconegut, un dret fonamental, amb una acció de bona voluntat de determinats estaments cap als administrats. La comunicació social no pot ser unidireccional, no és un regal o una prebenda, és un dret.

No podem entendre que existeixi una comunicació si aquesta no és bidireccional. La comunicació ha de generar valor i millorar els processos d'enteniment entre iguals, creixement de les persones i desenvolupament de les societats a través de l'empoderament de la ciutadania. Aquest és el valor real de la comunicació social, un procés d'enfortiment dels drets fonamentals de les persones, que li atorguen poder a la ciutadania com a actor de l'avanç social i cultural de la societat.

La comunicació per al desenvolupament no és una acció en si mateixa, és sobretot una determinació de transparència i sensibilització per a la transformació social. Una comunicació que ha d'anar guiada cap a la transformació i la sensibilització, des d'una actuació multi-actor i multidireccional, i amb un objectiu clar: construir ciutadania informada i formada.

En l'era de la comunicació, en tots els sentits, hem d'establir noves formes d'entendre com aquest procés esdevé el vector de transformació de les societats. Explicar el que fem, escoltar el que uns altres fan, sumar informació, multiplicar accions, explorar una comunicació tridimensional que aporte valor a la nostra decidida actuació en la generació i creació de societats justes i igualitàries basades en un enfocament de drets humans i desenvolupament sostenible.

En definitiva una comunicació per transformar, una comunicació per sensibilitzar, una comunicació per empoderar a la ciutadania que pose a les persones al centre del desenvolupament sostenible.

*D. Federico Buyolo García
Director General de Cooperació i Solidaritat
Generalitat Valenciana*

